

Stockholm, 2008-01-30

Folkrörelseutredningen

Forum för Frivilligt Socialt Arbete har tidigare framfört kritik mot de direktiv som utredningen fick att arbeta utifrån. Vår kritik kvarstår men vi tar inte upp den här. Istället fokuserar vi nu det betänkande som utredningen lämnat.

Detta remissvar är gemensamt för Forum och dess medlemmar. Vi har genomfört gemensam diskussion om utredningens olika förslag och lämnar baserat på det detta vårt svar.

Betänkande: "Rörelser i tiden" SOU 2007:66.

Folkrörelsepolitikens övergripande mål

Utredaren föreslår att målet inte skall ändras. Det skall även fortsatt vara: "att människor skall ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar".

Dock menar utredaren att folkrörelsepolitiken nu också skall "stärka den sociala ekonomin i samhället" (s. 14).

Svar

Detta är en väsentlig breddning av folkrörelsepolitikens fokus jämfört med tidigare. Folkrörelsepolitiken har tidigare, åtminstone inte explicit, omfattat kooperativ verksamhet eller socialt företagande. Det gör den om den skall innefatta utvecklingen inom den sociala ekonomin.

Forum menar att detta tillägg i grunden är positivt och bidrar till möjligheten att skapa en sammanhållen politik som kan vara till verkligt stöd för organisationerna.

Detta ställer dock stora krav på den samordning av arbetet i regeringskansliet som utredaren senare påtalar behov av. Det är flera departement som behöver komma samman, både på politisk och tjänstemannanivå och analysera hur en sammanhållen politik borde se ut. Den analysen bör också innefatta de instruktioner som ett antal verk arbetar under i dessa frågor.

Forum har under ett antal år drivit frågan om behovet av en samlad politik som innefattar både de mer traditionella folkrörelsefrågorna och de mer

näringsinriktade frågor som kooperativ och sociala företag har behov av. Detta har vi också skrivit i underlagen till dialogen med regeringen.

Därför är Forum generellt positivt inställda till breddningen av folkrörelsepolitiken till att omfatta hela utvecklingen inom den sociala ekonomin. Dock kräver detta en djupgående analys av frågorna och av formerna för arbetet, både inom regeringskansliet och bland organisationerna.

I den analysen bör utgångspunkten vara att idé och värdegrund är starten och verksamhet inklusive tjänsteproduktion ett utlopp, aldrig tvärtom. De allra flesta svenska ideella organisationer kommer, utifrån sin grundidé, under överskådlig framtid att arbeta samhällsförändrande. Detta tar sig olika uttryck; artiklar, reportage och andra mediainslag, men också verksamheten i sig kan vara samhällsförändrande. Detta är en i grunden demokratisk funktion som inga andra samhällsaktörer har intresse eller möjlighet att bedriva långsiktigt. Vi återknyter till denna funktion i avsnittet om bidragssystemen nedan.

En reflektion här är dock att begreppet social ekonomi fortfarande är okänt och oklart för många. Om man utgår från den beskrivning som regeringen lämnade 1999¹ som är den utan jämförelse är mest spridda och citerade, är folkrörelsen en delmängd av den sociala ekonomin. Detta föranleder oss två observationer:

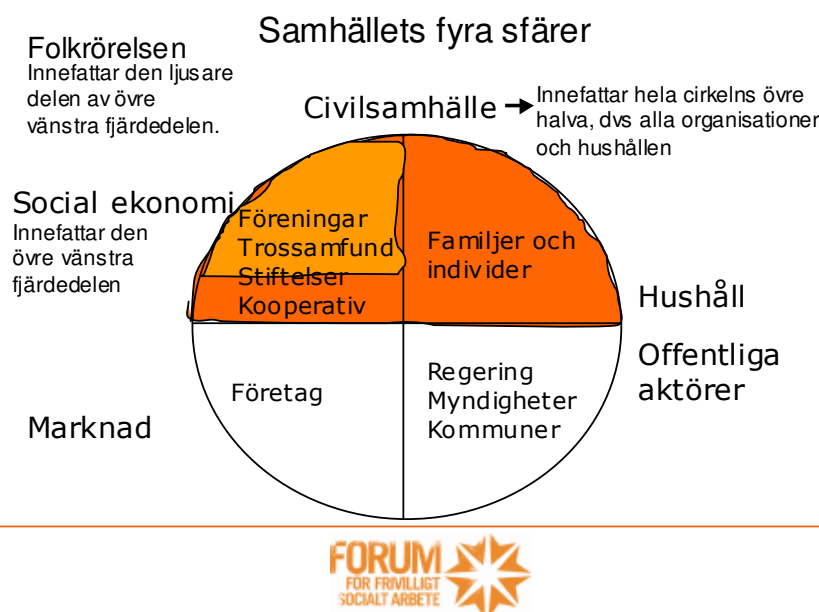
1. namnet på politikområdet är ologiskt
Ur ett rent logiskt perspektiv borde politikområdet kallas social ekonomi och inte folkrörelsepolitik. Detta eftersom social ekonomi-begreppet troligen är det begrepp som omfattar de flesta av de organisationer som politikområdet skall handla om. Folkrörelse-begreppet har aldrig fått någon egentlig definition men enligt vår uppfattning är den klassiska folkrörelsen en medlemsbaserad, demokratiskt organiserad, rikstäckande organisation som har ideologi, intresse och idéutveckling som sin kärna och som samlar en stor skara människor.

Relationen mellan begreppen "svensk fotboll" och begreppet "svensk idrott" kan vara en talande jämförelse i betydelsen hur mycket begreppen omfattar. Det är för de flesta självklart att begreppet "svensk fotboll" är en

¹ "Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhällliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar. Verksamheter inom den sociala ekonomin har allmännyttan eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft."

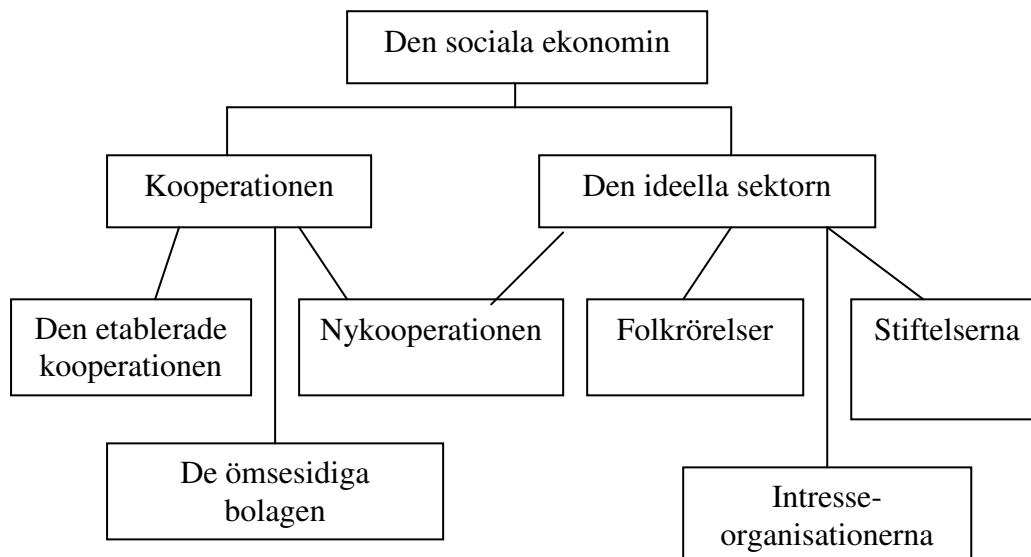
delmängd av begreppet "svensk idrott" och inte tvärtom. På samma sätt förhåller det sig med begreppen "folkrörelse" och "Social ekonomi". Dock med den skillnaden att det inte är självklart för de flesta vad som är en delmängd av vad.

För att ytterligare försöka illustrera denna poäng återger vi två figurer. Den första ger en bild av samhällets fyra sfärer; 1. Hushåll, 2. Social ekonomi, 3. Marknad och 4. Offentliga aktörer. Det är förstås omöjligt att dra en exakt gräns för vad inom den sociala ekonomin som är att betrakta som folkrörelse och vad som inte är det. Delvis är det omöjligt för att det åligger varje organisation att själv definiera sig och identifiera sig som folkrörelse eller ej. Men det är ändå tveklöst så att folkrörelsen inte utgör hela den sociala ekonomin utan bara en del av den.

Den andra figuren är hämtad ur boken Den ideella sektorn² och visar ett lite annat sätt att beskriva de olika delarna inom den sociala ekonomin.

² Den ideella sektorn. Filip Wijkström, Tommy Lundström. Sober förlag. Stockholm 2002. s. 99.

Men poängen är densamma: folkrörelsen är en delmängd av den sociala ekonomin.

2. begreppet social ekonomi saknar ideologiskt innehåll

Det är som sagt så att de allra flesta i Sverige inte har någon förståelse av begreppet social ekonomi. Och för de allra flesta som har uppfattat någon betydelse i begreppet social ekonomi, dominerar en mycket starkare inriktning mot serviceleverans och avsevärt mindre tyngdpunkt på ideologi och röstbärare. Begreppet har alls icke samma positiva laddning som ordet folkrörelse.

Självklart kan begreppet användas enbart som en beteckning på vilken del av samhället som politikområdet avser. Där det, vid en granskning visar sig att en mycket stor andel av organisationerna arbetar med politisk påverkan, allmänpreventivt opinionsbildningsarbete, och fortfarande en mindre andel av organisationerna arbetar med serviceleverans.

Inför den kommande propositionen

Det vore olyckligt om formuleringarna i den proposition som skall definiera det nya politikområdet, bidrar till fortsatt begreppsförvirring. Och så blir det om regeringen anammar den begreppsapparat som utredningen använder här.

Forum för Frivilligt Socialt Arbete anser därför att begreppsparet folkrörelse↔social ekonomi måste problematiseras och klaras ut i arbetet med propositionen om en förnyad folkrörelsepolitik. Och namnet på politikområdet måste bli en konsekvens av detta.

Forum anser att begreppet Idéburna organisationer har en hel del som talar för sig. Vår bedömning är att de allra flesta relevanta aktörer – ideella föreningar, trossamfund, stiftelser, kooperativ, aktiebolag med begränsad vinstutdelning – kan känna en positiv tillhörighet i det begreppet. Begreppet har en positiv klang. Det anknyter till idén/värdegrunden som den självklara utgångspunkten.

En negativ sak är förstås att så länge EU använder begreppet social ekonomi i sina ansökningshandlingar, rapporteringsformulär etc så måste det användas i det administrativa arbetet av de som vill komma i åtnjutande av EU-finansiering. Men det kanske kan vara ett ganska billigt pris för att s.a.s. slippa begreppet i den allmänna debatten i Sverige?

Om man tar den beskrivning av begreppet social ekonomi som regeringens lämnade 1999 och säger att den också gäller begreppet idéburna organisationer så skulle vi kunna undvika en lång process där begreppet skall definieras från början.

Om demokrati, föryngring, integration och jämställdhet

Utredaren beskriver några centrala utmaningar för de ideella organisationerna; kontakten med gräsrotterna, behovet av föryngring, den politiska integrationen och jämställdhetsfrågan.

På alla dessa områden beskriver utredaren, baserat på forskning och statistiska undersökningar, en folkrörelse som har problem. Problem med att i egentlig mening representera sina medlemmar (i den mån man har medlemmar) och en ökande professionalisering. Problem med att i reella termer bidra positivt till etnisk och annan integration. Problem med att jämställdheten inte ses som en verklig fråga samtidigt som många undersökningar visar på ganska stora könsbaserade skillnader i inflytande och makt.

Utredaren landar dock i att folkrörelsepolitiken inte bör ställa direkta krav, tex i bidragssystem, på organisationerna. Det är organisationerna själva som måste förändra sig.

Svar

Forum delar utredarens beskrivning av de problem som angivits ovan och hennes slutsatser. Det finns fortfarande mycket som är friskt och bra i organisationslivet men det finns också betydande problem!

Med detta sagt är organisationernas eget ansvar att ta sig an sin egen utveckling och sitt eget förändringsarbete mycket stort. Risker som

organisationerna löper om detta inte sker, är ett kraftfullt förtroendetapp vilket vore fatalt. Det är människors och organiserade aktörers förtroende som är organisationernas viktigaste resurs. Utan ett grundmurat förtroende kan de ideella organisationerna inte utföra sitt arbete.

Därför är det mycket viktigt att den skiss till ett bättre uppföljningssystem som utredaren ger, följs upp och sätts i verket. Ett uppföljningssystem där oberoende granskningar och återkopplingskonferenser blir regel inte undantag. Där våra folkvalda på ett mer direkt sätt än nu får en roll att spela. Nyckeln i detta är att granskningarna fokuseras på effekter, inte detaljer, att fokus ligger på sakfrågeområden inte enskilda projekt och organisationer.

I den relation mellan staten och organisationerna som utredaren skissar och som också växer fram i den pågående dialogen mellan regeringen och den socialt inriktade ideella sektorn, kan staten och organisationerna fritt utbyta erfarenheter, diskutera ny forskning i frågor som har relevans. Organisationerna vet att staten respekterar deras oberoende men samtidigt att det finns utmaningar, både interna i organisationerna och externa, som måste hanteras.

Arbetsformer inom regeringskansliet

Utredaren föreslår att den interdepartementala arbetsgruppen för folkrörelsefrågor, som funnits sedan 2001 då politikområdet inrättades, skall ges en mer beredande roll än tidigare. Hon föreslår också att det bör göras "en samlad översyn av regeringskansliets processer och arbetsorganisation".

Svar

Detta är också ett krav som Forum har drivit under flera år. Vi ställer oss alltså positiva till de förslag som utredaren här lämnar avseende samordning av regeringskansliets arbetsformer.

Den dragkamp mellan departement (dåvarande justitie, jämställdhets och integration, social samt näringsdepartementen) som vi har kunnat skönja bakom olika frågor under årens lopp har inte varit bra för frågornas hantering.

När vi har samtalat med företrädare från de olika departementen har en ofta mycket disparat bild av frågorna framträtt, hur de hänger ihop, vad som är stora och små problem.

Om folkrörelsepolitiken skall omfatta hela utvecklingen inom den sociala ekonomin, så har vi som arbetar med sociala frågor ett tydligt intresse av att man från politikens sida klarar av att ändra fokus från form till innehåll.

Det som binder ihop de socialt inriktade organisationerna - oavsett om de kallas ideell förening, kooperativ, trossamfund, socialt företag, stiftelse - är deras intresse och engagemang för lokalsamhället, för de människor vars vardag de finns i. Och det är detta fokus som måste präglade arbetet inom folkrörelsepolitiken så att alla departementen arbetar mot gemensamma mål.

Om det skall vara meningsfullt att göra en ordentlig översyn av regeringskansliets arbetsformer så måste detta kombineras med ett tydligare politiskt och tvärsektoriellt mandat för politikområdet Folkrörelsepolitik. Ministrarna måste ta ett tydligt steg in.

Delegation för samråd

Utredaren föreslår att en delegation för regelbundet återkommande samtal mellan staten och den ideella sektorn. Folkrörelseministern föreslås att vara ordförande och Interdepartementala arbetsgruppen föreslås vara beredande.

Svar

Forum är generellt positivt till detta förslag men har ändå ett antal kommentarer.

Vår första kommentar har att göra med erfarenheterna från de första åren av folkrörelsepolitiken. Det gäller att hitta en fungerande kombination av helhet och sakfrågor, och den kan varken innebära att sakfrågorna får ta över eller att de förträngs.

För att åstadkomma en sådan balans måste inrättandet av delegationen föregås av en grundlig inventering av de samrådsorgan som finns idag. Dessa samrådsorgan måste listas och en analys måste göras av hur de frågor som hanteras i dessa skall relateras till de frågor som hanteras i den övergripande delegationen.

Vi ser många dilemman som måste hanteras försiktigt när en dylik delegation sätts upp för att den skall få legitimitet. I den anda som dialogen mellan regeringen och organisationslivet nu förs är det rätt och rimligt att organisationerna ges en tydlig roll i framtagandet av delegationen.

Utgångspunkten för denna analys bör vara att det skall vara möjligt för delegationen att sätta ett helhetsavtryck i de olika sakområdena. Om detta bedöms vara omöjligt, måste hela idén om en samlad folkrörelsepolitik som bygger på idén om ömsesidighet ifrågasättas.

För att ta ett exempel: Lagen om offentlig upphandling (LOU). Tolkningarna av när den är tillämplig, hur den bör tillämpas, på vilket sätt det är OK att ta sociala hänsyn, är många. Nu skall snart arbetet i regeringskansliet inför en ny proposition om LOU ta sin början. Det skall förstås baseras både på de utredningar som gjorts de senaste åren, på expertutlåtanden från lämpliga myndigheter etc. Men om delegationen finns när denna fråga skall beredas, bör delegationen få möjlighet att diskutera vad folkrörelsepolitiken borde ha för inverkan på arbetet mot en ny LOU. Det är uppenbart att det finns starka uppfattningar inom den sociala ekonomin kring dessa frågor, att man inte ser att politikens ambitioner om många och småskaliga aktörer räcker ända fram till avtalsskrivandet. Praxis i många fall gör det omöjligt för många ideella organisationer att vara med när utlysningarna görs.

Vår andra kommentar har att göra med vem som sätter agendan för delegationen och de allmänna förutsättningarna för ömsesidighet. Som förslaget nu ser ut är vi oroadade att det blir regeringskansliet som sätter agendan och därmed styr delegationen.

Forum föreslog under utredningens arbete att man skulle överväga en annan konstruktion än att lägga delegationen inom regeringskansliet. Denna tanke återfinns inte i analys eller förslag. Men det problem Forum pekade på finns där fortfarande.

Om regeringen verkligen vill skapa en ömsesidighet, en nära men också tydlig relation, så som man sagt i dialogen bör en annan konstruktion av delegationen än den föreslagna övervägas. Det bör vara en konstruktion som bygger på mer av tillit än det nu liggande förslaget, som är öppnare, som ger mer inflytande till den sociala ekonomin.

Det kan vara på sin plats att fundera på om riksdagen och de folkvalda kan och bör ha en roll i denna konstruktion.

Vi anser också att den roll de intresse/paraplyorganisationer, som sektorn har skapat för att just samordna och representera, bör vara tydlig. Delegationens ledamöter kommer säkert att ifrågasättas då och då utifrån en demokratiaspekt. Det är ändå så att paraplyorganisationerna har etablerade metoder för att fatta gemensamma beslut i och med sin

struktur med årsmöten och de därmed följande demokratiska procedurerna. Varför inte utnyttja detta faktum?

En tredje kommentar handlar om risken för korporatism, dvs att de strukturer som beslutas, leder till att organiserade intressen gör upp med staten i slutna rum.

Den kommande folkrörelsepolitiken bör utgå ifrån tydliga ideal om demokrati och öppenhet. Och därför bör de samverkansformer som skapas för att driva politiken framåt också göra det. En central del av detta är öppenheten. Utredaren skriver om behovet av en kommunikationsplan från regeringskansliets sida. Forum menar att hela politikområdet skulle behöva en kommunikationsplan och en kommunikationsplattform. Och detta kan inte utgöras av en undersida till regeringens webbplats.

För att det skall finnas legitimitet för det som sker inom folkrörelsepolitikens ramar måste folk känna till att politikområdet finns och vad det syftar till. Det finns starka kanaler för detta, om intresset och viljan att skjuta till medel finns.

Då skulle också delegationen, i vilken form den än realiserar, leva i en verklighet där det ställdes förväntningar på vad den gör. Detta är den starkaste garantin för att motverka korporatism.

Slutligen är vi tveksamma till att det är regeringen som skall bestämma vilka kategorier av människor från organisationslivet som skall ingå i delegationen. Det måste vara upp till organisationerna att bestämma vilka de vill skall finnas i delegationen. Därför avstyrker vi förslaget att det måste vara förtroendevalda som skall sitta i delegationen.

Bidragsgivningen

Resonemanget i betänkandet, vad gäller bidragsgivningen, baseras i stor utsträckning på den av Statskontoret genomförda utredningen av statens bidrag, 2004. Statskontoret kom då fram till att staten i sina 96 olika bidragssystem inte hade någon tydlig genomgående idé om varför man gav bidrag, vad det syftade till, samt att det i mycket stor utsträckning saknades författningsgrund för bidragen.

Statskontoret rekommenderade då att man i högre grad än tidigare skulle grunda bidragen i lag och riksdagsbeslut, att man skulle etablera ett antal principer som var genomgående för alla bidragssystem. Folkrörelseutredaren landar i sitt förslag i ett slags mellanläge. Å ena sidan menar hon att det finns skäl att hitta mer av gemensamma principer,

för mål, syften och för val av bidragsform (organisationsbidrag, verksamhetsbidrag, projektbidrag, ersättning för uppdrag) och för uppföljning och utvärdering.

Utredaren vill å den andra sidan inte att riksdagen skall fatta beslut om grunden för bidragen i högre utsträckning än nu, hon vill inte att statens bidragssystem skall "strömlinjeformas", dvs att man skall sätta en form som alla bidrag skall fördelas inom.

Hon diskuterar den struktur där regleringsbrev används för att ange bidragens storlek och inriktning. Detta gör att besluten i myndigheterna kommer mycket sent och att organisationerna därför ofta får besked om bidraget första arbetsdagen samma år som bidraget skall täcka. Att detta inte är bra för organisationernas möjlighet att planera, att behålla personal, är uppenbart. Hon menar att regleringsbrev även fortsättningsvis kommer att komma sent eftersom budgeten inte är klar förrän på hösten. Därför vill hon i större utsträckning än nu grunda bidragen i förordningar, dvs beslut av regeringen.

Det finns också ett ganska omfattande resonemang om relationen mellan staten och organisationerna, där utredaren refererar till regeringsförklaringen 2006. Organisationernas rätt till oberoende lyfts fram i dessa skrivelser.

Svar

Forum, liksom dess medlemmar, delar utredarens syn att våra skattemedel måste användas effektivt och samhällsekonomiskt försvarbart. Denna utgångspunkt måste dock alltid ställas mot det värde som organisationernas egenart och oberoende tillför. Därför måste bidragssystemen utformas så att det blir så mycket bra verksamhet som möjligt, samtidigt som organisationernas egna beslut om prioriteringar får vara just deras egna.

Många organisationer anser idag att de "springer efter den offentliga plånboken". Föreningarna anser att de i för stor utsträckning måste springa åt det håll som verksamhetsbidrag och projektbidrag riktas ett visst år.

Att, som utredaren föreslår, medvetandegöra valet mellan bidragsformerna och att styra den allmänna inriktning mot organisationsbidrag, där man inte ställer konkreta uppföljningskrav är ett sätt att möta detta. Dock anser Forum att det bör tydliggöras att organisationsbidragets andel av det totala statliga stödet skall öka.

Grunden för detta är den unika demokratifunktion som de ideella organisationerna har. Om en allt större andel av statlig finansiering av ideella organisationer blir villkorat och i många fall detaljstyrt, så minskar tveklöst utrymmet för demokratifunktionen. Det vore ytterst negativt.

Ett annat sätt är att öppna upp den demokratiska dialogen om vart de offentliga medlen skall satsas, så att de ideella organisationerna känner sig delaktiga. Det skulle kunna åstadkommas t.ex. genom att finna en form där riksdagen kan spela en aktivare roll i bidragssystemet.

Forum delar utredarens oro att lagstiftning är ett trögt system för bidragsgivningsfrågorna. Men det borde inte omöjliggöra att riksdagen kunde fatta beslut om grundläggande principer för den statliga bidragsgivningens mål och syften. Principer skall just vara trögrörliga.

Det är ett viktigt värde att folkets främsta företrädare, riksdagen, har en tydlig roll i bidragsgivningen. De oberoende utvärderingar som utredaren föreslår borde kunna vara en viktig grund för återkopplingskonferenser, gärna med riksdagen som värd, där den ideella sektorns arbete kan genomlysas med ett rimligt intervall. Men det är också en viktig fråga hur dessa oberoende granskningar finansieras. Medlen för detta får inte tas från de bidragsanslag som är befintliga, anser Forum.

Forum anser att även om bidragssystemen inte strömlinjeformas så finns det anledning att ställa frågan varför det är rimligt med så skilda system för fördelning av medel. Varför är det tex. rätt att idrottens paraplyorganisation Riksidrottsförbundet, i myndighets ställe baserat på lag, fattar beslut om fördelning av bidrag, medan de socialt inriktade organisationerna skall ansöka om bidrag till ämbetsverk för beslut?

Forum anser att det finns anledning att överväga kriterierna kring bidragen. Utredaren föreslår att demokratisk uppbyggnad skall vara ett krav för att få bidrag. Som grundregel är detta bra men det finns organisationer som inte har den traditionella demokratiska uppbyggnaden men som ändå gör ett mycket viktigt arbete, tex Frälsningsarmén. Skall sådana organisationer enbart leva på uppdragsersättning och annan finansiering, aldrig få tillgång till offentliga bidrag?

Sist men inte minst är det viktigt att åstadkomma en större tidsrymd mellan det att information om beviljning av bidrag och det att bidraget skall användas. Kanske bör vårbudgeten vara utgångspunkten för besluten om anslag till ideella organisationer? På så sätt kunde mer tidsutrymme för myndigheternas hantering skapas.

Annan finansiering

Utredaren föreslår här en konkret förändring: skatteavdrag för medlemsavgifter.

Svar

Det är möjligt att den effekt utredaren söker – större täckningsgrad av de totala kostnaderna genom medlemsavgifter och därmed ökat oberoende – kan uppnås. Såvitt vi kan se är dock förslaget inte byggt på någon ekonomisk analys och därför är det förmodligen klokt att vänta med en sådan förändring till ett mer samlat förslag kring skatternas effekter läggs fram. Dessutom menar vi att eftersom fackföreningarna är en del av den sociala ekonomin borde också de innefattas av avdragsrätt för medlemsavgifter, vilket för oss framstår som ett förslag nuvarande regering inte kommer att lägga.

Vi vill kommentera även något av de övriga resonemang som utredaren för i detta kapitel. Slutsatsen av de resonemang vi för nedan är att det blir allt viktigare att de olika arenor där ideella sektorn hämtar sina resurser försvaras.

För de allra flesta organisationer inom den sociala ekonomin är det viktigt att kunna sprida sina risker så att man minskar sin sårbarhet. Därför är det naturligt att uppfinningsrikedomen har varit ganska omfattande bland organisationerna för att hitta olika finansieringsvägar. Och nu är den paletten ganska bred (utan inbördes ordning);

spel,
insamling,
arv och gåvor,
försäljning,
offentliga bidrag,
offentlig upphandling,
bidrag från privata fonder och stiftelser,
finansiellt sparande,
medlemsavgifter,
subventionerade lokaler,
skattefrihet,
företagssponsring,
frivilligt arbete.

För alla dessa resursbaser finns också kostnader, risker, olika nivåer av frihet att använda medel, och inte minst etiska problemställningar.

Svenska organisationer har en relativt låg andel av sina resurser från offentliga källor. Det speglar vårt samhällssystem hittills där den mesta offentliga servicen driftats av det offentliga. Nu finns en rörelse mot att öka mångfalden inom de offentligt finansierade områdena. Icke vinstutdelande organisationer är en möjlig sådan verksamhetsform. Därför är det troligt att den ökning vi har sett av offentliga köp av tjänster från ideella organisationer kommer att fortsätta framöver. Dock handlar detta om tjänster som i ganska stor detalj regleras av det offentliga, och där det offentliga är formell huvudman. Det är för att uttrycka sig försiktigt en risk när det gäller organisationerna långsiktiga förmåga till oberoende från det offentliga.

Den demografiska utveckling vi alla kan se, där ekonomiska bedömare säger att det blir ett något hårdare tryck på de offentliga finanserna runt 2015 och några decennier därefter, kommer att påverka oberoendet. En väg det kommer att ske handlar om behovet hos det offentliga att ta en annan av de ideella organisationernas viktiga resurser i anspråk; det frivilliga arbetet. Vi ser redan idag hur kommuner, landsting och stat tar steg in i att själva organisera frivilliga. Med den omfattning som den svenska offentligheten har är det mycket lätt att inse att t.o.m. en modest användning av frivilliga kommer att kraftfullt minska den ideella sektorns kanske viktigaste resurs, och det är inte bara i ekonomiska termer.

Spelmonopolet utsätts idag för ett hårt tryck. Skulle monopolet falla så betyder det stora intäktsminskningar för ideella organisationer.

Vi kan fortsätta en genomgång av de olika intäktskällorna och beskriva risker, men stannar här.

Vi menar dock att om vi vill ha en fortsatt rimligt oberoende ideell sektor så är det av yttersta vikt att försvara de arenor där dessa källor finns.

Statistik

Utredaren förslår att Hushållens ideella organisationer skall särredovisas i nationalräkenskaperna.

Svar

En samhällssektor som omfattar c:a 6 % av BNP måste självklart redovisas i den årliga statistikproduktionen, förmågan att bryta ut siffror för just den sociala ekonomin måste stärkas.

Forum stödjer förslaget om att Hushållens ideella organisationer skall särredovisas men detta är förmodligen otillräckligt.

Forskning

Utredaren förslår ett flervetenskapligt forskningsprogram, mötesplatser för forskare-praktiker, och spridning av forskningsresultat.

Svar

De ambitioner som utredaren föreslår är bra. Men det krävs förmodligen mycket tryck på det politiska systemet för att förverkliga dem. Många försök har gjorts tidigare. Vi påminner om de många opinionsyttringar som företrädare för ideella organisationer skapat, där man påtalat behovet av ett samlat forskningsprogram i linje med det som föreslogs redan 1995 av professor Erik Amnå.

Med vänlig hälsning

Styrelsen för
Forum för Frivilligt Socialt Arbete
(protokollfört beslut 2008-01-25)